

Hinn 22. september 2011 var undirrituð viljayfirlýsing af hálfu innanríkisráðuneytisins, fjármálaráðuneytisins, Vegagerðarinnar og Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu um framkvæmd 10 ára tilraunaverkefnis til eflingar almenningsamgangna á höfuðborgarsvæðinu, fylgiskjal A.

Þar segir að „aðilar eru sammála um að vinna að samningi um uppbyggingu og rekstur almenningsamgangna á höfuðborgarsvæðinu, markvissar stuðningsaðgerðir og frestun stórra vegaframkvæmda í 10 ára tilraunaverkefni. Samningurinn taki einnig til fleiri samvinnuverkefna, t.d. um skipulag samgangna á höfuðborgarsvæðinu sem skilgreind eru í skýrslu starfshóps samgönguráðs um höfuðborgarsvæðið og til hugmynda um grunnnet hjólréiðastíga. Þá skal einnig litið til almenningsamgangna sem tengja höfuðborgarsvæðið við nágrannasveitarfélögin“.

Á grundvelli ofanefndrar viljayfirlýsingar gera sömu aðilar með sér eftirfarandi

Samning

1. grein. Samningsaðilar:

Vegagerðin Borgartúni 5-7, Reykjavík, kt. 680269-2899 f.h. innanríkisráðuneytisins og fjármálaráðuneytisins. Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu (SSH) Hamraborg 9, Kópavogi, kt. 681077-0819 f.h. sveitarfélaganna Álftaness, Garðabæjar, Hafnarfjarðar, Kópavogs, Mosfellsbæjar, Reykjavíkur og Seltjarnarness sem öll eru eigendur Strætó bs.

2. grein. Meginmarkmið og tilgangur

Meginmarkmið og tilgangur samnings þessa er eftirfarandi:

- Að tvöfalda a.m.k.hlutdeild almenningsamgangna í öllum ferðum sem farnar eru á höfuðborgarsvæðinu á samningstímanum.
- Að vinna að lækkun á samgöngukostnaði heimila og samfélagsins vegna umferðar og umferðarslysa.
- Að stuðla að auknu umferðaröryggi.
- Að stuðla að samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda frá landsamgöngum í samræmi við aðgerðaáætlun íslenskra stjórnvalda í loftslagsmálum.
- Að skapa forsendur til frestunar á stórum framkvæmdum í samgöngumannvirkjum með öflugri almenningsamgöngum sem dragi úr vexti bílaumferðar á stofnbrautakerfinu á annatínum.

Nánar er fjallað um mælikvarða, markmið og upphafsstöðu í fylgiskjali **D** um framvindumat.

3. grein. Framlag samningsaðila

Samningsaðilar munu vinna að framgangi verkefnisins með eftirfarandi hætti:

i) Fjármagn

Samningsaðilar skuldbinda sig til að leggja fjármuni til verkefnisins sem hér segir:

- a) Vegagerðin leggur fram 350 milljónir króna á árinu 2012, eftir það 900 milljónir króna árlega á samningstímanum og 550 milljónir króna lokaárið 2022 til reksturs almenningsamgangna á starfssvæði SSH.
- b) Eigendur Strætó bs. skuldbinda sig til að árlegt framlag þeirra til reksturs Strætó bs. verði ekki lægra á samningstímanum en sem nemur framlagi þeirra til reksturs Strætó bs á árinu 2012, sem er alls 2.347 milljónir króna.

Fjárframlög samningsaðila sbr. hér að ofan skulu taka breytingum í samræmi við vísitölur sem tilgreindar eru í 6. grein hér að neðan. Fjárframlög samningsaðila eru háð fyrirvörum sem tilgreindir eru í sömu grein.

ii) Aðgerðir

- a) Sveitarfélögin sem eigendur Strætó bs. munu ásamt stýrihópi verkefnisins tryggja að Strætó bs. muni efla og aðlaga leiðakerfi sitt í áföngum að þeim markmiðum sem sett eru fram í 2. grein og framvindumati (fylgiskjal **D**). Haft verður samráð við landshlutasamtök sveitarfélaga á áhrifasvæði höfuðborgarsvæðisins um skilvirkt flæði farþega milli almenningsamgöngukerfa á svæðinu. Jafnframt verður vagnafloði Strætó bs. markvisst endurnýjaður og aukinn. Nýir vagnar verði vistvænir / visthæfir til að lágmarka losun gróðurhúsalofttegunda og noti endurnýjanlega orkugjafa eftir því sem kostur er. Horft verði til sveigjanleika í stærð vagna m.t.t. til mismunandi flutningsþarfar í leiðakerfinu og sem best árangurs í rekstri, og m.t.t. álags og slits á gatnakerfinu. Við upphaf tilraunaverkefnisins verði sérstök athygli vakin á því með tilheyrandi upplýsingagjöf og auglýsingaherferðum.
- b) Vegagerðin mun vinna áfram í samstarfi við sveitarfélögin að fjölgun sérreina og öðrum aðgerðum sem greiða sérstaklega fyrir akstri almenningsamgangna í umferðinni með þeim fjármunum sem stofnunin hefur til ráðstöfunar hverju sinni og tilgreindir eru á samgönguáætlun. Þeir fjármunir eru ekki inni í framangreindum upphæðum.
- c) Efling almenningsamgangna kallar á markvissar stuðningsaðgerðir í skipulagi landnotkunar og annarri stefnumótun. Samgönguyfirvöld ríkisins og einstök sveitarfélög munu á tímabilinu vinna að ýmsum stuðningsaðgerðum sem m.a. eru settar fram sem áherslur í þingsályktunartillögu um samgönguáætlun 2011-2022.
- d) Við endurskoðun á svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins munu sveitarfélögin m.a. byggja á verkefnaáætlunartillögu starfshóps samgönguráðs um höfuðborgarsvæðið og umræðutillögum starfshóps samgönguráðs um grunnnet almenningsamgangna og hjólreiðastíga (sjá fylgiskjöl **E** og **F**).
- e) Vegagerðin mun taka þátt í gerð almennra hjólreiðastíga í sveitafélögunum sem stuðla að því að færa hjólandi umferð af umferðarmestu þjóðvegum, sbr. 27. grein vegalaga nr. 80/2007. Fjármunir vegna þessa eru ekki inni í framangreindum upphæðum sbr. 3. grein.

4. grein Framkvæmd samnings – eftirlit og eftirfylgni

Sérstakur stýrihópur, skipaður tveimur fulltrúum ríkisins og tveimur fulltrúum sveitarfélaganna skal hafa yfirumsjón með framkvæmd og úrvinnslu skv. þessum samningi.

Hópurinn skal hafa samráð og samvinnu við þá aðila sem þátt taka í framkvæmd verkefnisins hverju sinni.

Undir stjórn stýrihópsins verður framvinda og árangur verkefnisins metinn með kerfisbundnum hætti eigi sjaldnar en við reglubundna endurskoðun samningsins sbr. 5. grein. Fyrsta formlega framvindumatið fari fram fyrir 1. apríl 2014. Miða á við grunnárið 2011 (eða nýjustu gögn ef eldri en 2011) og sýna þróun tilgreindra þátta með skýrum hætti. Framvindumat byggi á þeim mælikvörðum og gögnum sem gerð er grein fyrir í fylgiskjali **D** með samningi þessum.

Við mat á framvindu verkefnisins verður m.a. tekið mið af því að efling almenningsamgangna er langtímaverkefni.

5. grein Samningstími – endurskoðunarákvæði – framlenging

Samningur þessi er gerður til 10 ára. Samningurinn tekur gildi 7. maí 2012 og gildir til 7. maí 2022.

Samningurinn skal endurskoðaður á tveggja ára fresti, og metin framvinda og árangur verkefnisins. Endurskoðun skal lokið fyrir 1. apríl hverju sinni. Ef sú endurskoðun gefur tilefni til skulu samningsaðilar skilgreina aðgerðir og viðbrögð sem þörf er á til að tryggja framvindu og framkvæmd í samræmi við markmið samningsins sbr. 2. grein.

Við endurskoðun samningsins 1. apríl 2018 munu samningsaðilar leggja sérstakt og ítarlegt mat á árangur verkefnisins m.t.t. áframhalds að samningstíma loknum, og hvaða breytingar er nauðsynlegt að gera á samkomulaginu í ljósi niðurstöðu matsins.

6. grein Sérstök ákvæði

i) Niðurfelling á endurgreiðslu olúgjalds

Í ljósi markmiðs samningsins sbr. 2. grein er stefnt að því að endurnýjun og aukning á vagnafloða Strætó bs. feli í sér aðgerðir til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda með vaxandi hlutdeild vistvænna/visthæfra vagna.

Samhliða þeirri ráðstöfun verður dregið úr núverandi endurgreiðslu ríkisins á olúgjaldi í áföngum en Strætó bs. og verktakar þeirra fá í dag 85% af olúgjaldi endurgreitt. Gert er ráð fyrir að endurgreiðsluhlutfall olúgjalds lækki úr 85% í 57% þann 1. janúar 2013 og niður í 29% þann 1. janúar 2014. Endurgreiðslu verði endanlega hætt frá og með 1. janúar 2015. Frumvarp þessa efnis verður lagt fyrir á haustþingi 2012 og þessi ráðstöfun er því með fyrirvara um samþykki Alþingis.

ii) Frestun stórra framkvæmda í samgöngumannvirkjum á höfuðborgarsvæðinu

Samningsaðilar eru sammála um að meðan samningur þessi er í gildi verði tilteknum stórum framkvæmdum í samgöngumannvirkjum á höfuðborgarsvæðinu frestað. Nánari grein er gerð fyrir þessum framkvæmdum í fylgiskjali C með samningi þessum.

Við reglubundna endurskoðun samningsins sbr. ákvæði 5. greinar hér að ofan verða forsendur fyrir frestun þessara framkvæmda endurmetnar m.a. í ljósi umferðarþróunar.

iii) Greiðslufyrirkomulag og verðbætur

Fjárframlag Vegagerðarinnar skal innt af hendi með mánaðarlegum greiðslum skv. útgefnum reikningi frá SSH. Fyrsta greiðsla Vegagerðarinnar verður innt af hendi 1. september 2012 og lokagreiðsla á öðrum ársfjórðungi 2022 ef ekki hafa verið gerðar breytingar á samningsforsendum fyrir þann tíma.

Fjárframlög beggja samningsaðila sbr. ákvæði 3. greinar hér að ofan skulu taka breytingum í samræmi við eftirfarandi:

Fjárhæðir eru miðaðar við verðlag 1. september 2012 og skal verðbæta fjárhæðir samningsins árlega miðað við verðlag 1. janúar ár hvert. Fjárhæðir skulu breytast, til hækkunar eða lækkunar, í hlutfalli við breytingar launavísitölu og vísitölu neysluverðs til verðtryggingar sem Hagstofa Íslands reiknar út og birtir samkvæmt lögum og skráningu eldsneytisverðs, vísitölu díselolíu, undirvísitölu neysluverðsvísitölu nr. 07224.

Verðbætur skal reikna miðað við eftirfarandi breytingar:

- a) Vinnulaun: 1% breyting á launavísitölu breytir styrkfjárhæð um 0,48%
- b) Olúukostnaður: 1% breyting á vísitölu díselolíu breytir styrkfjárhæð um 0,22%, undirvísitala neysluverðsvísitölu nr. 07224.
- c) Annar rekstrarkostnaður: 1% breyting á vísitölu neysluverðs breytir styrkfjárhæð um 0,30%

Verðbætur samkvæmt framangreindum ákvæðum koma fyrst til framkvæmda 1. janúar 2013.

iv) Samningsfyrirvarar

Fjárframlag Vegagerðarinnar er með fyrirvara um samþykki Alþingis á fjárlögum hvers árs og niðurstöður í afgreiðslu Alþingis á tillögum að samgönguáætlun 2011-2022 og 2011-2014. Fjárframlög sveitarfélaganna eru með fyrirvara um samþykktar fjárhagsáætlanir sveitarfélaganna hverju sinni.

SSH áskilur sér rétt til að taka upp viðræður um einstakar framkvæmdir og fjárveitingar í tengslum við reglulega endurskoðun samkomulagsins. Þá áskilur SSH sér rétt til að taka upp viðræður um breytingar á samkomulaginu gangi fjárveitingar ríkisins ekki eftir á fjárlögum hvers árs.

Í tillögu að samgönguáætlun 2011-2022 segir að framlag ríkisins í rekstur almenningsamgangna á höfuðborgarsvæðinu og áhrifsvæði þess í tíu ára tilraunaverkefni verði af stærðargráðunni 1.000 milljónir króna á ári. Gert er ráð fyrir samtals 100 milljón króna árlegu framlagi frá og með árinu 2013 í rekstur almenningsamgangna milli höfuðborgarsvæðisins og byggðakjarna á áhrifsvæði þess að undangengnum samningum við viðkomandi landshlutasamtök sveitarfélaga.

Fylgiskjöl

- A. Viljayfirlýsing ríkis og Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu dags. 22. sept. 2011.
- B. Aðgerðaáætlun Strætó bs., kynning á aukningu þjónustu í leiðakerfi Strætó bs.
- C. Minnisblað um frestun stórra vegaframkvæmda dags. 2012.04.16
- D. Framvindumat 10 ára tilraunaverkefni sveitarfélaga og ríkis dags. 16. apríl 2012
- E. Skýrsla starfshóps samgönguráðs um grunnnet almenningsamgangna á suðvestursvæði og grunnnet hjólreiðastíga á höfuðborgarsvæði
- F. Skýrsla starfshóps samgönguráðs um samgöngur á höfuðborgarsvæðinu.
- G. Umræðuskjal starfshóps innanríkisráðuneytisins um samstarfssamning við SSH dags. 19. mars 2012.

Reykjavík, 7. maí 2012

f.h. Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

f.h. Vegagerðarinnar:

Staðfesting innanríkisráðuneytis

Staðfesting fjármálaráðuneytis

Vottar að lögum (Nafn og kt.)
